

JASKÓŁA Piotr, **Wyznania chrześcijańskie bez jedności z Rzymem**, Opole: Red. Wydaw. WT UO 2008, 158 s., bibliogr., Uniwersytet Opolski: Wydział Teologiczny, seria: Podręczniki i Skrypty 11, ISBN 978-83-60244-75-3.

Niniejsza publikacja stanowi niezwykle cenną i oczekiwaną na polskim rynku wydawniczym, zwłaszcza w obszarze teologii ekumenicznej, prezentację wyznań chrześcijańskich, które nie pozostają w jedności ze stolicą rzymską. Trudno bowiem uprawiać rzetelnie ekumenizm bez znajomości historii, stanu obecnego, doktryny i życia religijnego niekatolickich wyznań chrześcijańskich. W tym sensie książka P. Jaskóła może przeciwdziałać niebezpieczeństwu zaistnienia lub trwania takiej ignorancji. Wprawdzie istnieją w języku polskim podobne opracowania, ale nie mają one tak szerokiego i całościowego zakresu, albo też mają jedynie charakter encyklopedyczno-słownikowy. We *Wstępie* Autor wyjaś-

nił, że prezentacje poszczególnych wyznań „nie pretendują do opracowania ściśle porównawczego, ponieważ musiałyby być zachowane w każdym wypadku te same kryteria porównywania. Zaś przy bardzo szerokiej panoramie wyznań, od wczesnochrześcijańskich Kościołów orientalnych po współczesne wspólnoty ewangelikalne, stosowanie tych samych kryteriów nie zawsze służyłoby pełnej prawdzie o poszczególnych wyznaniach” (s. 6). Mimo więc, że publikacja ta wyszła w serii „Podręczniki i skrypty”, nie prezentuje ona klasycznego ujęcia podręcznikowego, które opiera się zasadniczo na uogólniającej syntezie i systematyce. Wprawdzie treściowo odpowiada ona w pewnym stopniu materiałowi, który stanowił treść wykładów fakultatywnych głoszonych przez Autora na Uniwersytecie Opolskim, to jednak jej konstrukcja przekracza zakres podręcznika. W przedstawieniu historii podziałów, teologii i aktualnego stanu uwzględnionych wyznań chrześcijańskich Autor skupił się „na etiologii zaistniałych podziałów międzywyznaniowych, odmiennych ujęć teologicznych i innych elementów, które charakteryzują tożsamość wyznaniową danego Kościoła i mają znaczenie ekumeniczne” (*tamże*). Znajdujemy tu więc nie tylko opis stanu faktycznego, chociaż i tego nie brakuje, ale przede wszystkim pogłębioną prezentację złożonych przyczyn podziałów i wpływu różnorodnych czynników, natury teologicznej i pozateologicznej, na rozchodzenie się dróg wielu wspólnot w obrębie chrześcijaństwa. Pozwala to na lepsze zrozumienie zarówno intencji, jak i skutków działań podejmowanych przez różnych reformatorów. Czytelnik znajdzie w prezentowanej publikacji także szereg informacji, które, obiektywnie biorąc, wydają się bardzo szczegółowe, czy nawet drugorzędne, a jednak nie służą one tylko ożywieniu narracji, lecz pozwalają lepiej uchwycić prawdę o danym wyznaniu. Prezentowana książka zawiera pięć rozdziałów, które przedstawiają odpowiednio: Starożytne Kościoły orientalne i Kościoły prawosławne (I), Kościoły reformacyjne (II), Kościoły anglikańskie (III), Kościoły starokatolickie (IV) i Ewangelickie ‘Kościoły wolne’ (V)”. W końcowej części zamieszczono *Bibliografię*, obejmującą nowsze polsko- i obcojęzyczne opracowania z zakresu historii i teologii różnych wyznań chrześcijańskich.

Rajmund Porada (Opole)